

'שמע קולנו'

התפילה היהודית
מראשיתה ועד ימינו

יועצים אקדמיים:

פרופ' חננאל מאק
פרופ' דליה מרקס

מראשית קיומה הייתה התפילה מאבני היסוד של התרבות היהודית. עם זאת מיסוד התפילה היהודית, תכניה ומנהגיה הוא תופעה מאוחרת, שלמעשה לא תמה עד היום. תפילות ישראל הן עולם עשיר ושופע של טקסטים וטקסים המגיעים אלינו מזמנים שונים וממקומות מרוחקים ומייצגים דרכי אמונה, סדרי חיים, מבנים חברתיים ומאורעות היסטוריים מגוונים. סדרת ההרצאות תעניק טעימות מכל אלה: מן הגילויים המוקדמים של התפילה בתנ"ך, עבור בספרות ימי הבית השני, ספרות חז"ל וימי הביניים המוקדמים והמאוחרים, דרך בחינת ההבדלים בין נוסחאות התפילה של עדות ישראל, השפעות הקבלה, הדפוס והאומנות בתפילה, ועד ימינו אנו וההתפתחויות החדשות בעולם התפילה בעקבות המודרנה, הפמיניזם, הציונות והחיים במדינה יהודית ריבונית. נבחן את מקומה של המוזיקה הדתית בעולם התפילה ואת מקומה של התפילה בעולם אומנותי הבמה. נתייחס לזיקה שבין התפילה היהודית לתפילותיהם של נוצרים ומוסלמים, בייחוד בשלהי העת העתיקה ובימי הביניים ונעסוק בתולדות בית הכנסת, עיצובו ותפקודו לא רק בהיותו 'בית תפילה'. את הקורס ינחו טובי המרצים בתחום, אשר יאירו את עולמה של התפילה ואת עולמם של המתפללים, באורות רבים ומפתיעים.

ימי חמישי, מתאריך 29 באוקטובר 2020, 9:30-11:00 / 28 הרצאות
מחיר מלא: 1,300 ₪ / לאחר הנחה: 1,000 ₪

בתמונה: נשים מתפללות כחג הסיגד
ארמון הנציב, ירושלים, 2009
צילום: מארק ניימן, לע"מ

1	29.10.20	הרצאת פתיחה: 'נשמת כל חי...' פרופ' חננאל מאק ופרופ' דליה מרקס מבוא לתפילות ישראל
2	5.11.20	תפילות לעת מצוא בסיפורי המקרא: מי ומי במתפללים, מדוע וכיצד? פרופ' יאיר זקוביץ
3	12.11.20	תפילות היסוד: מבית המקדש אל בית הכנסת פרופ' חננאל מאק
4	19.11.20	ספרות בית הכנסת: תרגום, דרשה ופיוט פרופ' אביגדור שנאן
5	26.11.20	בית הכנסת בעת העתיקה: לא רק 'בית תפילה' פרופ' ישעיהו גפני
6	3.12.20	מבית אלפא לחוקק: חידושים בחקר האדריכלות והאומנות של בית הכנסת העתיק פרופ' זאב וייס
7	24.12.20	'כי אין אנו יודעים להתפלל כראוי': הפולמוס על התפילה הנכונה בראשית הנצרות ושורשיה היהודיים שרגא ביק
8	31.12.20	'שבת אחים': תפילותיהם של 'רבניים' וקראים נפגשות בגניזת קהיר פרופ' חגי בן-שמאי
9	7.1.21	'התפילה היא המפתח לגן עדן': התפילה באסלאם פרופ' מאיר בר-אשר
10	14.1.21	'אחלה פניו במענה לשון': הפיוט הארץ-ישראלי בשלהי העת העתיקה ובראשית ימי הביניים ד"ר עדן הכהן
11	21.1.21	הקדיש: חייה של התפילה לזכר הנפטרים פרופ' אביגדור שנאן
12	28.1.21	התפתחותן של תפילות ישראל בימי הביניים בארצות ערב ובאירופה הנוצרית פרופ' סטפן רייף
13	4.2.21	הניתן להתפלל ולמי? משנת הרמב"ם וגלגוליה המודרניים פרופ' אבינועם רוזנק
14	11.2.21	התפילה בקבלה: מהיכלות ספר הזוהר לכוונות האר"י בצפת ד"ר ביטי רואי

גלובליזציה

פרספקטיבות היסטוריות וסוציולוגיות

יועצות אקדמיות:

פרופ' מירי אליאב-פלדון
פרופ' גילי דרוי

בני האדם ברחבי העולם קרובים היום זה לזה יותר מבכל תקופה בעבר. הטכנולוגיה מקצרת את המרחקים בין היבשות, אמצעי התקשורת מעבירים מסרים לכל פינה בתבל, תאגידים בין-לאומיים חולשים על הכלכלה העולמית, ולכן נראה שכעת, יותר מבכל עידן אחר, הבדלים בדפוסי צריכה, בסדרי חוק ומנהל, ובחיי היום-יום הולכים ומיטשטשים. ה-Oikumene, העולם המיושב-התרבותי על פי הגדרת היוונים בעת העתיקה, כולל היום את כל ארצות תבל. בקורס זה נעמיק בהבנת התמורות שהתחוללו בעבר ובדורות האחרונים ויצרו את המציאות העולמית בת זמננו. בהרצאות נבחן את הנושא הן מן הפרספקטיבה ההיסטורית והן מזו הסוציולוגית, נעסוק באימפריות הגדולות, בדתות שהתפשטו והאחידו אזורים נרחבים, בנדידת גידולים ובעלי חיים, במלחמה, בהגירה, ובמחולליה הגדולים של הגלובליזציה בת זמננו: אמצעי התקשורת, התיירות, הקולנוע והאינטרנט.

ימי חמישי, מתאריך 29 באוקטובר 2020, 13:00-11:30 / 28 הרצאות
מחיר מלא: 1,300 ₪ / לאחר הנחה: 1,000 ₪

15	18.2.21	'יתפלל על שונאיו כי הם ניצוץ צדיק בגלגול': תפילה כהשתלמות פנימית על פי הבעל שם טוב	ד"ר רועי הורן
16	4.3.21	'אתי מלבנון כלה': אירורים לפיוטים בכתבי יד של מחזורים באשכנז בימי הביניים	פרופ' שלום צבר
17	11.3.21	חזן מול קהל בבית הכנסת האשכנזי: מזמרת היחיד לזמרת הציבור במאות התשע-עשרה והעשרים	פרופ' אליהו שליפר
18	18.3.21	בין נוסח למקאם: על חכמת ניגון התפילה שבעל פה	יאיר הראל
19	8.4.21	בין שלום המלכות לשלום המדינה: התפילה כתגובה אקטואלית לאירועים פוליטיים וחברתיים	ד"ר יואל רפל
20	22.4.21	בתי כנסת בירושלים - מיישוב למדינה: אומנות, תכנים, תפילה	ד"ר ראובן גפני
21	29.4.21	'חדש אסור מן התורה?' תגובות למודרנה: התפילה הרפורמית	פרופ' דליה מרקס
22	6.5.21	תפילה ובית כנסת במגזריה השונים של היהדות החרדית	פרופ' בנימין בראון
23	13.5.21	'תהילים על הדשא הגדול': שירה ותפילה בקיבוץ	טלית שביט
24	20.5.21	אבינו?! מלכנו?! - מגדר ותפילה: השפעות הפמיניזם על התפילה בימינו	פרופ' דליה מרקס
25	27.5.21	'שיאה כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו': נשים, תפילה ואזרחות יהודית	פרופ' ורד נועם
26	3.6.21	'שלא יגמר לעולם?' תפילה ומתפללים בקולנוע היהודי	ד"ר יובל ריבלין
27	10.6.21	תפילתם של יהודי אתיופיה: בין תודעת הכבוד לתודעת ההכנעה	ד"ר שרון שלום
28	17.6.21	הרצאת סיכום: 'למדני אלוהי בך והתפלל' מבחר תפילות מהמקרא ועד ימינו בנימה אישית	פרופ' חננאל מאק ופרופ' דליה מרקס

15	18.2.21	תאגידיים בין-לאומיים: היד הנעלמה של הגלובליות	פרופ' גדי אריאב
16	4.3.21	ממשליות עולמית: בין ארגונים בין-לאומיים למדינת הלאום	פרופ' גילי דרורי
17	11.3.21	גלובליזציה וחלוקת עבודה בין-לאומית	פרופ' יוסף זעירא
18	18.3.21	מלחמת העולם השנייה ומלחמת סין-יפן השנייה: אותה מלחמה?	פרופ' אהרן שי
19	8.4.21	כיצד הפך רוטב העגבניות לאיטלקי? מטבחים אתניים, מטבחים לאומיים וגלובליזציה	פרופ' ניר אביאלי
20	22.4.21	האישי או האוניברסלי: האם הגלובליזציה הצילה את תעשיית הקולנוע או הרסה אותה?	יאיר רוה
21	29.4.21	לחבר את העולם: הטלגרף במאה התשע-עשרה	ד"ר משה אלחנתי
22	6.5.21	פעם אמרו שהמדיום הוא המסר, אז מהו עכשיו המדיום? מהו המסר? ומי אנחנו כאנשים ואזרחים בתוך הרשת הזו? ד"ר תהילה שוורץ-אלטשולר	
23	13.5.21	שפות גשר: מהארמית והלטינית ועד האנגלית הגלובלית ד"ר רוביק רוזנטל	
24	20.5.21	גלובליזציה והגירה כפויה: עבדים, מהגרי עבודה ופליטים	ד"ר אלה קרן
25	27.5.21	העולם היהודי בעידן הגלובליזציה: הגירה ופזורה	פרופ' גור אלרואי
26	3.6.21	עלייתן של 'ערים גלובליות' והתהוותן של סדר עולמי חדש	פרופ' גלעד רוזן
27	10.6.21	תיירות כרז לגלובליזציה ותרבותיות	פרופ' נעם שובל
28	17.6.21	הרצאת סיכום אם כך, גלובליזציה מהי?	פרופ' מירי אליאב-פלדון

1	29.10.20	הרצאת פתיחה מהי גלובליזציה? חשבנו שידענו...	פרופ' גילי דרורי
2	5.11.20	מהדבר ועד הקורונה: היבטים היסטוריים, חברתיים ואתיים של בריאות גלובלית	פרופ' נדב דוידוביץ'
3	12.11.20	האימפריה הרומית והיסטוריה אוניברסלית	פרופ' יונתן פרייס
4	19.11.20	השושלת הנצחית, המדינה הגלובלית: האימפריה העות'מאנית והעולם	פרופ' אבי רובין
5	26.11.20	האימפריות האיבריות: ספרד ופורטוגל מחברות יבשות	פרופ' מירי אליאב-פלדון
6	3.12.20	אמריקניזציה במאה העשרים: לא רק מקדונלד'ס	ד"ר אלי קוק
7	24.12.20	סין: מעצמת על עולה	פרופ' אהרן שי
8	31.12.20	'כולכם אחד במשיח': ניצחון הנצרות בימי הביניים המוקדמים והגלובליזציה	ד"ר יניב פוקס
9	7.1.21	מהודו ועד ספרד ומעבר להן: תנועת סחורות, ידע ואמונות בעולם המוסלמי	פרופ' נמרוד הורוביץ
10	14.1.21	התפשטות הבודהיזם והגלובליזציה של הידע	ד"ר רועי צהר
11	21.1.21	ממסעות קולומבוס לגלובליזציה: מסחר, מזון ומחלות	ד"ר רן שגב
12	28.1.21	'לב החשכה': המרוץ אחר אימפריות בעידן הדמוקרטיזציה: סוף המאה התשע-עשרה וראשית המאה העשרים	פרופ' בילי מלמן
13	4.2.21	הסחר בדרך המשי ובאוקיינוס ההודי בעת החדשה המוקדמת: מסוחרים נודדים לתאגידיים רב-לאומיים	פרופ' רון חריס
14	11.2.21	כללי הגלובליזציה: משפט בין-לאומי	פרופ' תומר ברודי